

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	ČJ III
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk III, 3. ročník
Sada číslo:	D–11
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	14
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_D–14
Název vzdělávacího materiálu:	Přehled slovesných tvarů
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Edita Binarová

Opakování (mluvnické kategorie sloves)

1. Určete, kdy mají přítomné tvary sloves význam přítomný (vyjadřují děj právě probíhající), minulý, budoucí nebo mimočasový.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Za týden jsou Vánoce. Země se otáčí kolem Slunce. Zítra jedeme k babičce. Ve svém díle autor vzpomíná na zážitky z dětství. Vlak právě odjíždí. Dívám se na televizi a najednou slyším, jak někdo bere za kliku.

2. Určete, v kterých větách vyjadřuje tvar v čase budoucím pravděpodobnost, nejistotu, zdvořilost, nebo výtku.

Chcete se koupat? Teď bude voda studená. – Kdo to zvoní? To bude otec. – Ty mi budeš něco vyčítat. – Asi nebude doma. – Budu prosit jídelní lístek.

3. Užijte vhodně pasivum opisné nebo zvrtné.

Dům (opravit – min. č.) už vloni. Film (promítat) dnes večer. Výsledky (oznámit – min. č.) studentům. O prázdninách (půjčovat) knihy každé pondělí a čtvrték. Zraněný cyklista (přivést) do nemocnice, (ošetřit) a (propustit) do domácího léčení. V našem městě (otevřít) nová školka.

4. Určete slovesný způsob.

Rád bych se s ním setkal. Změnu zdravotní pojišťovny budete muset hlásit půl roku předem. Mlčíš! Ať přijde. Pište čitelně. Budte pozdraveni. Že bych to zkusil?

5. Rozlište, kde vyjadřuje zvrtná podoba slovesa rod činný a kde rod trpný.

Chléb se peče v peci. Učil se velmi dobře. Informujte se u svého lékaře nebo lékárníka. Hřiště se upravuje. Lístky se prodávají od příštího týdne.

6. Vyhledejte v textu všechna slovesa a určete u nich všechny slovesné kategorie (osobu, číslo, způsob, u oznamovacího způsobu i čas, slovesný rod a vid).

Nevím, jak se to stalo, ale poleno se jednoho krásného dne prostě octlo v dílně starého truhláře, který se jmenoval mistr Antonio, ale kterému všichni říkali mistr Třešnička, protože se mu špička nosu vždycky leskla a fialověla jako zralá třešeň. (...)

Tentokrát se ubohý mistr Třešnička svalil, jako by do něho hrom uhodil. Když se zase vzpamatoval, viděl, že sedí na zemi. V tváři byl k nepoznání změněn, a zvlášť špička nosu, hrající vždycky do fialova, úplně mu z té hrůzy zmodrala.

(Carlo Collodi: Pinocchiova dobrodružství)

Přehled slovesných tvarů

Slovesné tvary

- **Určité (finitní):** vyjadřují osobu, číslo, čas, způsob, slovesný rod a vid.
- **Neurčité (infinitivní):** infinitiv, přechodníky, příčestí.

Příčestí

- **Činné** (*Dělal bych.*)
- **Trpné** (*Je děláno.*)

Cvičení

1. Utvořte od sloves v závorkách příčestí minulé.

(Přijmout) jsme nové studenty. Petr (začít) studovat. Jsem rád, že jste si na mne (vzpomenout). Upřímně (tisknout) podávanou ruku. Otec mu (připomenout), co už dávno sliboval. Turisté (žasnout) nad krásou stavby. Bratr si opatrně (vyjmout) řasu z oka. (Zahnout - /my/) do první ulice vpravo. (Zapnout – ty) sis kabát na jeden knoflík. Turista si (odpočinout) ve stínu lesa.

2. Odstraňte nevhodné a nadměrné užití podstatných jmen slovesných.

Překročení nařízení nebude pro vás beztestné. Po zdokonalení řízení se produktivita práce zvýšila. Provedení odvodnění zatopených domů umožnilo jejich vrácení majitelům. Po obdržení povolení k navštívení jaderné elektrárny jsme tam odjeli.

Seznam použité literatury

- Mužíková, O. – Markvartová, B. a kol.: *Odmaturuj z českého jazyka*. Brno: Didaktis, 2007. ISBN 80-7358-082-9.
- Sochrová, M.: *Český jazyk v kostce pro SŠ*. 2. vydání. Praha: Fragment, 2009. ISBN 978-80-253-0950-6.